

NSZO – NEM CSAK GENERÁCIÓVÁLTÁS: REFORM

2006. január 1-jét követően hatályba lépett a szabadalmi és használatiminta-oltalmi dokumentumok osztályozására alkalmazott Nemzetközi Szabadalmi Osztályozási rendszer (NSZO) 8. generációja. Ez a generációváltás azonban nem pusztán az előző időszakban megszokott, új kiadást jelentette, hanem az osztályozási rendszer lényegét érintő reform valósult meg. Ez a nagyszabású reform egyidejűleg kívánja kielégíteni a gyorsuló technikai és technológiai fejlődéssel lépést tartani igyekvő, ugyanakkor a különböző méretű és hagyományokkal rendelkező hivatalok és nemzetközi szervezetek igényeit, valamint meg kíván felelni a kutathatóság magasabb követelményeinek is. Ennek a sokféle követelményt egyidejűleg megoldó osztályozási rendszernek számos, hivatkozással kiegészített rövid összefoglalására vállalkoztak a szerzők.

HÁTTÉR

A Nemzetközi Szabadalmi Osztályozásról szóló 1971. évi Strasbourgi Egyezmény (<http://www.wipo.int/treaties/en/classification/strasbourg/>), a szabadalmi dokumentumok nemzetközileg egységes osztályozási módja, 1975. október 7-én lépett hatályba, és immár több mint 30 éve a szabadalmi dokumentumok hatékony kutatási és visszakeresési eszköze.

A változásokat, a különböző technikai területek fejlődését a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozási rendszer – ötvenként végzett revíziók eredményeképpen – új kiadásokkal követte (2000. január 1-jétől 2005. december 31-ig a 7. kiadás volt érvényben). Az utóbbi évekre jellemző, fokozódó ütemű technikai fejlődés, a rohamosan gyarapodó adathalmazok, valamint az információtechnológiában rejlő új lehetőségek révén előtérbe került néhány, az osztályozási rendszert érintő problémakör.

- Nincs visszamenőleges osztályozás
Az egyes NSZO-generációk váltásánál bekövetkező változások követéséhez segítséget nyújtanak az NSZO-ban megjelenő utalások, illetve a különböző konkordanciátáblák. Adott esetben azonban egy-egy régebbi dokumentum elérése vagy meghatározott témában a régebbi dokumentumok feltárása nehézkes lehet, mivel a több generáción átívelő konkordanciák nehezítik az osztályozás szerinti keresést.
- A frissítési idő túl hosszú (azaz hosszú az új fogalmak beépülési ideje)
Néhány technikai területen nagyon gyorsak a változások (például: informatika, nanotechnológia, biotechnológia).
- Részletezési problémák
A kis hivataloknak tágnak bizonyul a jelenlegi rendszer, ami túl sok fölösleges adminisztrációs munkát okoz, ugyanakkor a nagy hivataloknak – a bejelentések nagy

mennyisége miatt – nem elég részletes. A megfelelő használhatóság érdekében számukra további alcsoportok hozzáadása szükséges. Ez az oka annak, hogy a nagy hivatalok saját osztályozási rendszereiket használják:

- az Európai Szabadalmi Hivatal (EPO) az „ECLA”-t (<http://v3.espacenet.com/eclasrch?CY=ep&LG=en>);
 - a Japán Szabadalmi Hivatal (JPO) az „FI/f-term”-et (http://www.ipdl.ncipi.go.jp/homepg_e.ipdl);
 - az Amerikai Szabadalmi Hivatal (USPTO) az „USPC”-t (<http://www.uspto.gov/web/patents/classification/>).
- A bejelentések osztályozása nem egységes

A különböző hivatalok más-más osztályozási filozófiája miatt a szabadalomcsaládokban néha egészen eltérő osztályokba lettek sorolva a szabadalmi leírások.

Az NSZO8 bevezetésével, hogy ezeket a problémákat megoldják, a generációváltásoknál megszokottakhoz képest nagyobb horderejű változtatásra vállalkoztak a „rendszer gazdái”. A bevezetést eredeti elképzelés szerint 2005. január 1-jére tervezték, de ezt elhalasztották, és az új NSZO-generáció 2006. január 1-jétől lépett érvénybe.

A VÁLTOZÁSOK RÖVID ÁTTEKINTÉSE

A jelzett problémák megoldására az alábbiakban felsorolt legfontosabb változásokat emeljük ki.

1. KÉTSZINTŰ NSZO: „CORE LEVEL”, „ADVANCED LEVEL”

Az NSZO-ból kialakítottak egy viszonylag stabilabb részhalmazt, amelyet „core level”-nek neveznek. Ez az egyszerűsített osztályozási rendszer önálló eszközként használható. A „core level” összhangban áll a teljes NSZO-val, amely 2006. január 1-je óta „advanced level”-ként lett megkülönböztetve.

Az „advanced level” lényegében magában foglalja a „core level” összes csoportját, és ezen felül további alcsoportokat, mélyebb hierarchiaszinteket tartalmaz.

Az „advanced level” szintjébe a terv szerint az NSZO7 minden szócikke átkerült, így körülbelül 70 000 szócikkal indult 2006. január 1-jén, és várhatóan a továbbiakban fokozatosan gyarapodni fog.

A revízió dinamikusan, háromhavonkénti ciklusokban történik. Egy-egy frissítéskor ez főleg a gyorsabban változó technikai területeket és valószínűsíthetően csak egy-két szűk osztályozási területet érint majd. A revízió a harmonizációs projektek eredményeiből jön létre, amelyeket a trilaterális hivatalok (EPO, JPO, USPTO) által képviselt albizottság koordinál.

A nagyobb gyűjteményekkel rendelkező hivataloknak javasolt az „advanced level” használata.

Az „advanced level” szerint kereshetők a PCT-minimum (<http://www.wipo.int/scit/en/standards/>) szabadalmi dokumentumai, valamint azoknak az országoknak a dokumentumai, amelyek nem tartoznak ugyan a PCT-minimum körébe, de hatóságaik vállalták az „advanced level” szint szerinti osztályozást (pl. Magyarország is).

A „core level” jóval szűkebb körű, mintegy 20 000 szócikket tartalmazó, viszonylag stabilabb rendszerként indult 2006. január 1-jétől. A jelzetek csak akkor változnak, ha arra feltétlenül szükség van, és a változások csak az új technológiákat fogják érinteni. Ennek a szintnek a frissítésére háromévente kerül sor, és ezt a WIPO koordinálja.

A „core level” használata a kis- és közepes méretű hivatalok részére ajánlott.

A nagyobb gyűjteményekkel rendelkező hivatalok az „advanced level”-ből automatikusan generálják a megfelelő „core level” szinthez kapcsolódó jelzeteket. A „core level” szerint az összes dokumentum kereshető.

2. VISSZAMENŐLEGES ÁTOSZTÁLYOZÁS ÉS FOLYAMATOS ÚJRAOSZTÁLYOZÁS

A revízió után minden dokumentum (a visszamenőleges állományt – backlog – is beleértve) átosztályozásra kerül. Ez azt jelenti, hogy adott témában könnyebb a teljes adatbázisban visszakeresést végezni, mert nincs többé szükség arra, hogy a korábbi NSZO-generációk esetleg eltérő osztályjelzeteivel is külön kereséseket végezzünk. (Részletek az átosztályozási munka menetéről az EPIDOS News 2004. évi 3. számában, az „IPC reform: backfile data” című cikkben). http://www.european-patent-office.org/news/epidosnews/epd_3_04/epinews03_2004_en.pdf).

A visszamenőleges állomány konverziója során egy egyedülálló, „advanced level” szinten rendszerezett, mintegy 54 000 000 szabadalmi dokumentumot tartalmazó DOCDB gyűjtemény jött létre az EPO-nál. Ezek a dokumentumok azonnali újraosztályozásra kerülnek a részleges revíziók alkalmával (a munka koordinálását az EPO, a JPO és a USPTO által képviselt albizottság végzi).

2005. novemberéig a PCT-minimum dokumentáció 85%-a, a világszintű dokumentáció 60%-a lett konvertálva (a hiány a nemzeti hivataloknál jelentkezik). Várhatóan 2006 közepére érhető el a teljesnek (95%) mondható visszamenőleges átosztályozás.

A mindenkor aktuális állomány (front file) tekintetében 2006. január 1-jét követően valahányszor frissítésre kerül az NSZO, a korábbi verziók idején publikált régebbi dokumentumok is mindig átosztályozásra kerülnek. Vagyis az összes dokumentumot keresni lehet a legfrissebb NSZO-jelzetekkel.

Egy adott osztályozási jelzet frissítését az összes természetes szabadalomcsalád-tagra továbbvizik, mind a visszamenőleges konverziónál, mind pedig az újraosztályozásoknál.

A publikált, kinyomtatott dokumentumok őrizni fogják azt az NSZO-osztályt, amelybe a publikáció időpontjában az adott megoldás besorolásra került, azonban az elektronikus rendszerekbe kerülő adatok követik az NSZO változásait. Így előfordulhat majd olyan eset, amikor egy adott NSZO-jelzetre keresve egy-egy régebbi dokumentum megjelenítésekor a leírás címdalán más NSZO-jelzetet fogunk látni, mint az az osztályjelzet, amelyre keresve a dokumentumot megtaláltuk.

3. SZERKEZETI, OSZTÁLYOZÁSELMÉLETI VÁLTOZÁSOK

Az NSZO elsődleges célja a kutatás megkönnyítése, ezért a szabadalmi dokumentumban leírt minden, a kutatás szempontjából érdekes műszaki téma osztályozandó.

A szabadalmak osztályozásakor régebben az igénypontokra koncentráltak, ami megfelelt annak a gyakorlatnak, hogy a legtöbb szabadalmi hivatal csak megadott szabadalmakat publikált.

(EPIDOS News, 2004. 2. sz.: IPC reform: Q&A – http://www.european-patent-office.org/news/epidosnews/epd_2_04/epinews0204_en.pdf). Napjainkban azonban szinte mindenhol már az érdemi vizsgálat előtt közzétételre kerülnek a szabadalmi bejelentések, ami azt jelenti, hogy a szabadalmi igénypont(ok) a közzététel időpontjában nem tükrözi(k) feltétlenül a találmány „valódi”, illetve teljes tartalmát.

Az NSZO-reform nyomán a szabadalmi hivataloknak javasolt nemcsak az igénypontban foglalt műszaki információ beosztályozása, hanem egyéb fontos és a találmányi gondolat-hoz kapcsolódó információké is, amelyek például a leíró részből, a példák-ból, ábrákból derülnek ki. Ezeket a fontos jellemzőket, a találmányi információt – invention information – kötelező osztályozni, az ezeket jelölő osztályozási jelzetek a találmányi jelzetek.

Azokat az információkat, amelyek nem képezik közvetlenül a találmánynak mint olyan-nak a részét, de azért hasznos információt jelenthetnek a kutatók számára kiegészítő információként – additional information –, lehet a revízió után is osztályozni.

A különbség eddig a találmányi információ és a kiegészítő információ között csak a kinyomtatott szabadalmi leírásokon volt látható (a találmányi jelzeteket a kiegészítő információ jelzeteitől 2005. december 31-ig egy kettős ferde vonás, „//” választja el). A reform után ezek az adatok az adatbázisokban is megjelennek, sokkal precízebb kereshetőséget kínálva ezzel. (A „//” jelzést elhagyják, és a megfelelő, új WIPO-szabványok – Standard 8 – szerinti jelölést alkalmazzák.)

Az NSZO egységesebb értelmezése és használata érdekében a revízió nyomán új osztályozási definíciók jelennek meg, amelyek részletes magyarázatot adnak az adott technikai terület osztályozási helyére, illetve határaitra vonatkozóan. 2006. január 1-jén a rendszer ötven helyén indul ez a meghatározó tájékoztatás, ami a későbbiekben folyamatosan bővülni fog (például az A01H; F01M; G01T alosztályoknál).

Az NSZO legfontosabb új technikai területeit a következő táblázat szemlélteti.

Új technológia	NSZO-osztályok 2005. december 31-ig	Új NSZO-osztályok 2006. január 1-jétől
Üzleti módszerek	G06F17/60	G06Q
Kombinatorikus kémia	Sokfelé szétszórt	C40B
Hagyományos orvoslás	A61K35/70; A61K35/72; és A61K35/78-től 35/84-ig	A61K36/00

Az NSZO8 a következő oldalról érhető el a két hivatalos nyelven, angolul és franciául:
<http://www.wipo.int/classifications/ipc/ipc8/>.

Ez év folyamán várhatóan elkészül a magyar fordítás is, amely szintén elektronikus úton lesz majd hozzáférhető.

Kinyomtatásra csak a „core level” rész került. Ezt, valamint az egyéb kapcsolódó kiadványokat a WIPO oldalán található részletek szerint lehet megrendelni: http://www.wipo.int/classifications/ipc/en/other/publication_ipc8.html.

A nyomtatott „core level”-kötetek angol nyelvű változatai megtekinthetők az MSZH Szabdalmai Tárában és Iparjogvédelmi Szakkönyvtárában.

Megjelenítés

A 2006. január 1-től kezdődően publikált szabadalmi dokumentumokon már az új osztályjelzetek jelennek meg a megfelelő WIPO-szabványok szerint (Standard 8; Standard 10/C; Standard 32, Standard 36 – <http://www.wipo.int/scit/en/standards/standards.htm>).

A kinyomtatott dokumentumokon az osztályjelzetek ajánlott formátuma a következő:

- a gépi átirás megkönnyítése érdekében az osztályjelzetek táblázatos formában jelennek meg;
- ha „core level” szerint történt a beosztályozás, az NSZO-jelzeteket normál betűstílussal, ha pedig az „advanced level” szerint, akkor dőlt betűvel nyomtatják ki, illetve jelenítik meg;
- a találmányi információ (invention information) jelzeteit félkövér betűvel, a kiegészítő információ (non-invention information) jelzeteit normál betűstílussal nyomtatják ki, illetve jelenítik meg;
- az „advanced level” szerinti osztályozásnál minden NSZO-jelzetnél kerek zárójelben (év, hónap) megjelenik a verziómutató, ami jelzi, hogy az adott NSZO mikor jött létre, illetve mikor történt vele kapcsolatban lényegi javítás.

Egy konkrét példán¹ ez a következőképpen néz ki a különböző beosztályozásoktól függően.

¹ [http://www.wipo.int/scit/en/standards/track-changes/03-10-c\(changes_2004_11\).pdf](http://www.wipo.int/scit/en/standards/track-changes/03-10-c(changes_2004_11).pdf) Handbook on industrial property information and documentation: Standards – ST.10/C page: 3.10.3.2; en / 03-10-c (2004. december)

- „Advanced level” szerinti osztályozás esetén:

Int. Cl.

B28B 5/00 (2006.01) – találmányi információ, „advanced level” szerint osztályozva;

B28B 1/29 (2007.04) – találmányi információ, „advanced level” szerint osztályozva;

H05B 3/18 (2008.07) – kiegészítő információ, „advanced level” szerint osztályozva.

- „Core level” szerinti osztályozás esetén:

Int. Cl. (2006)

B28B 5/00 – találmányi információ, „core level” szerint osztályozva;

B28B 1/00 – találmányi információ, „core level” szerint osztályozva;

H05B 3/10 – kiegészítő információ, „core level” szerint osztályozva.

- A találmányi információ „advanced level” szerint, a kiegészítő információ pedig „core level” szerint van osztályozva:

Int. Cl. (2006)

B28B 5/00 (2006.01) – találmányi információ, „advanced level” szerint osztályozva;

B28B 1/29 (2007.04) – találmányi információ, „advanced level” szerint osztályozva;

H05B 3/10 – kiegészítő információ, „core level” szerint osztályozva.

A magyar bejelentések „advanced level” szerint kerülnek osztályozásra, ezeknek a jelzetteknek a rendszer automatikusan generálja a „core level” ösét.

HOGYAN KERESSÜNK AZ ÚJ NSZO-VAL?

Egy nemzetközi keresésnél, például ha fel szeretnénk tární a technika állását a vezető ipari államokban, akkor célszerű az „advanced level”-t használni. Ha viszont nemzeti keresést végzünk, például egy adott ország szabadalmi dokumentumai között szeretnénk kutatni, akkor a „core level” szintű keresés valószínűleg elegendő.

Ha az érdeklődő tudja, hogy az általa keresett ország dokumentumai „advanced level” szerint vannak osztályozva, azt is használhatja természetesen a visszakeresésre, azonban ha a talált dokumentumok száma nem túl magas, érdemes lehet egy „core level” szerinti kutatást is végezni, mert így a nagyobb találati halmazzal tágabb rátekintést kaphat az adott technikai területre.

Az „advanced level” szerint osztályozott dokumentumok a megfelelő „core level” szerint is kereshetők. A „core level” szerint végzett kutatással teljes találati halmazokhoz jutunk, ezzel szemben a megfelelő „advanced level” szerinti, precízebb kutatással – bár az eredmény „csak” a PCT-minimum és az „advanced level” szerint osztályozott dokumentumokat tartalmazza – a keresett megoldáshoz sokkal közelebb álló találatokhoz jutunk.

Egy „advanced level” szerinti kutatás után érdemes lehet egy második keresést végezni a „core level” szintjén, mert egyes országok dokumentumait csak így lehet visszakeresni.

A megfelelő keresés érdekében az „advanced level” szintből a „core level” szintbe történő átlépéskor mindig célszerű ellenőrizni az osztályozás eredetét (classification stem) a kapcsolódó osztályhelye(ke)n (<http://www.wipo.int/classifications/ipc/ipc8/>).

Ha az osztályozást arra használjuk, hogy egy tág technikai területen a kutatást szűkítsük, például ha kombináljuk az osztályozás és a kulcsszavak szerinti keresést, hasznos lehet a „core level” szerint keresni akár a nemzetközi dokumentumok között is, mert így minden ország dokumentumaira rálátást kapunk, illetve így kevésbé érzékeny a keresés az osztályozási filozófia változásaira.

A végső felhasználókat nem érinti túl nagy mértékben a változás. Az *esp@cenet* adatbázis keresőfelülete például nem változik (megmarad mind az NSZO, mind pedig az ECLA szerinti keresési lehetőség), habár az NSZO-mezőben lehetőség lesz a különböző új NSZO-szintek szerint is keresni. A kereséshez kapcsolódó részletek 2006. január 1-jétől megtalálhatók az *esp@cenet* bejelentkező képernyőjén: <http://www.espacenet.com/>.

Az NSZO-reformmal kapcsolatban további részleteket az EPO honlapján, a <http://ipc-reform.european-patent-office.org/index.en.php> oldalon, valamint a WIPO honlapján, a: <http://www.wipo.int/classifications/ipc/en/> oldalon találhatunk.